

Eerste ondervoorzitter van het Brussels Parlement, Guy Vanhengel Toespraak
Irisfeest
zaterdag 7 mei 2022

Dit weekend, morgen, zondag 8 mei, vieren we, naar jaarlijkse traditie, het officiële feest van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het feest van onze meervoudige hoofdstad. Het feest van de Brusselaars.

Toen we in 2003 beslisten om van 8 mei onze officiële feestdag te maken was dat niet lukraak. Het was een weloverwogen keuze. Een keuze voor een datum met een hoge en symbolische betekenis. Daar wil ik vandaag op het Irisfeest kort bij stilstaan.

Daar wil ik even bij stilstaan omdat de beweegredenen voor deze keuze actueler zijn dan ooit.

Ik ben van een generatie Brusselaars die zich nog levendig de verhalen herinneren die onze ouders en grootouders vertelden over de gruwelen van de Tweede Wereldoorlog. Onze familie woonde in Helmet, een wijk van Schaarbeek, op de grens met Evere, in de omgeving van het vormingsstation van de spoorwegen en ook niet zo ver van de luchthaven van Melsbroek. Zogeheten strategische doelwitten.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Helmet en zijn ruime omgeving geteisterd door veelvuldige, onophoudelijke aanvallen met V1 en V2 raketten van nazi's. Huizen, halve straten werden verwoest. In ontelbare families vielen doden en gewonden. Het aantal weeskinderen die hun beide ouders bij de bombardementen verloren, waren niet bij te houden. De herhaalde luchtalarmen, met de loeiende sirenes, zorgden telkens weer voor paniek bij de bevolking.

Angstpsychoses die ook werden veroorzaakt door de repressie die maakte dat duizenden mensen werden opgepakt en gedeporteerd, om veelal een gewisse dood tegemoet te gaan in de concentratie- en vernietigingskampen.

Nog vele jaren na de oorlog werd de goede werking van de alarm-sirenes op regelmatige basis getest. Ook jaren na de oorlog zat de schrik er bij de bevolking nog diep in. Het regelmatig geloei van de sirenes werd zonder morren aanvaard. Be.alert bestond nog niet.

Toen ik als jong kind het testen van die sirenes hoorde kwamen steevast de verhalen naar boven over, hoe bij het horen ervan, iedereen zich - en soms voor lange tijd - naar schuilkelders en bunkers moest reppen om het ergste te voorkomen.

Dames en heren,

Dit alles is niet langer dan zowat 80 jaar geleden. Zeg maar, de tijd van één mensenleven geleden.

In 1945 werd de bevrijding gevierd. Op 8 mei van dat jaar werd de wapenstilstand met nazi-Duitsland ondertekend.

Amper vijf jaar later, nagenoeg dag op dag, werd op 9 mei, de Shuman Verklaring ondertekend, die als de geboortedatum geldt van de huidige Europese Unie. De Europese Unie waarvan Brussel de hoofdstad is.

Het destijds nog kleine ketje, dat hier vandaag voor u staat, groeide op met de gedachte nooit meer oorlog, nooit meer oorlog op ons continent, nooit meer oorlog in Europa.

De Europese landen en steden werden heropgebouwd. De Europese Unie kreeg steeds meer vorm.

En dat is zo gebleven ... tot 24 februari jongstleden. 24 februari van dit jaar.

Plots kregen we beelden te zien die pijnlijk herinneren aan de verhalen van welleer, aan de raketaanvallen, aan de verwoeste wijken en steden, aan tienduizenden doden, aan onmetelijk veel menselijk leed en aan volksverhuizingen ingevolge de gruwel van de oorlogsvoering.

Het is alsof we met een soort teletijds-machine terug naar het verleden worden gecatapulteerd.

Dit alles op een afstand van Brussel die niet veel groter is dan deze die velen onder ons afleggen om zich voor hun vakantie naar zuidelijke, zonnige oorden te begeven. Dit alles op ons werelddeel, dit alles aan de grenzen van de Europese Unie.

Dames en heren,

Niets is ooit totaal verworven. Daarom moet de herinnering aan 8 mei 1945 en aan 9 mei 1950 meer dan ooit levendig blijven.

Enkel wanneer we ons verleden kennen en we waakzaam blijven over onze grondwettelijke vrijheden, kunnen we de juiste keuzes maken voor de toekomst.

8 mei 1945 was de overwinning van het humanisme en van de liberale democratie op de duistere krachten, op het obscurantisme en het fascisme.

9 mei 1950 is was de geboorte van Europa, het is een dag die we moeten koesteren omwille van de wil naar vrede, het streven naar economische en sociale cohesie, het streven naar Europese solidariteit, die de hoekstenen zijn van het Europese project.

De keuze voor de datum van 8 mei als officiële Brusselse feestdag is dus wel overgogen geweest.

Het is een dag waarop we ons bezinnen over de gruwel van de oorlog. Het is een dag waarop we uiting geven aan onze wil om verder te bouwen aan een vreedzaam en solidair Europa.

Beide gegevens zijn vandaag actueler dan ooit in de voorbije 80 jaar.

Het is om die reden dat een aantal academici, verschillende historici, maar ook het sociale middenveld mekaar gevonden hebben om van 8 mei opnieuw een echte feestdag, een betaalde feestdag te maken. Een dag naar aanleiding van dewelke aan sensibilisering kan worden gedaan, een echt herdenkingsmoment.

Als wettelijke feestdag zou 8 mei opnieuw kunnen uitgroeien tot een dag waarop we onze liberale democratie, onze vrijheden en rechten vieren en nadenken over hoe we onze vrije samenleving nog kunnen verbeteren. Een wettelijke feestdag geeft de mensen de tijd om te reflecteren over een bepaald thema of een scharniermoment. Nu de oorlog plots weer zo dichtbij komt, is daar zeer zeker nood aan.

Daarnaast is er eveneens nood aan een moment waarop hulde wordt gebracht aan zij die zich, ter verdediging van de liberale democratie, in het verleden hebben verzet tegen autoritaire, autocratische regimes. In Nederland doet men dat op 5 mei. In Frankrijk op 8 mei.

Met een aantal collega's van het Brussels Parlement willen we op de vraag van de academici, historici en het middenveld ingaan. We kunnen als Brusselaars gerust het voortouw nemen. Want 8 mei is alvast onze feestdag.

De huidige federale regering heeft zelfs in haar regeerakkoord opgenomen dat de deelstaten de mogelijkheid krijgen van hun feestdag een betaalde feestdag, een wettelijke feestdag te maken.

We zullen het debat hierover op gang trekken.

We wensen alvast in Brussel van 8 mei opnieuw een echte wettelijke feestdag maken.

En wat ons betreft mag de Brusselse feestdag gerust in het ganse land worden gevierd.

Zou dat niet mooi zijn dat de feestdag van de hoofdstad ook een Vlaamse, een Waalse en een Belgische feestdag zou worden.

8 mei staat immers symbool voor de overwinning van de democratie op het fascisme, van de overwinning van het humanisme en de tolerantie op de onverdraagzaamheid, van internationale samenwerking op het nazisme.

Het zijn die principes die we vandaag in Brussel vieren.

Zij staan bij uitstek symbool voor onze kosmopolitische stad. Ze staan symbool voor de hoofdstad van een Europese Unie die op deze idealen werd en nog steeds verder wordt gebouwd.

Ik wens jullie allen een prettig Irisfeest,
je vous souhaite toutes et tous une bonne fête de l'Iris, vive Bruxelles,
leve Brussel.

Guy Vanhengel